

Bruselis, 2023 12 20
COM(2023) 798 final

ANNEX

PRIEDAS

prie

Rekomendacijos dėl TARYBOS SPRENDIMO

kuriuo suteikiami įgaliojimai pradėti Europos Sąjungos ir Šveicarijos Konfederacijos derybas dėl institucinių sprendimų, skirtų su vidaus rinka susijusiems ES ir Šveicarijos susitarimams, taip pat dėl susitarimų, kurie sudaro nuolatinio Šveicarijos įnašo į Sąjungos sanglaudą ir Šveicarijos prisijungimo prie Sąjungos programų pagrindą

PRIEDAS

DERYBINIAI NURODYMAI DĖL INSTITUCINIŲ NUOSTATŲ, SKIRTŲ SU VIDAUS RINKA SUSIJUSIEMS ES IR ŠVEICARIJOS SUSITARIMAMS, TAIP PAT DĖL SUSITARIMŲ, KURIE SUDARO ŠVEICARIJOS NUOLATINIO ĮNAŠO Į SAJUNGOS SANGLAUDĄ IR ŠVEICARIJOS PRISIJUNGIMO PRIE SAJUNGOS PROGRAMŲ PAGRINDĄ

1. Institucinės nuostatos

1.1. Bendrieji principai

Bendras šalių tikslas turėtų būti užtikrinti vientisumą ir teisinį tikrumą vidaus rinkoje. Tuo tikslu per derybas turėtų būti susitarta dėl institucinių nuostatų, kurios bus įtraukiamos į visus esamus ir būsimus su vidaus rinka susijusius ES ir Šveicarijos susitarimus.

Turint omenyje tą tikslą, institucinės nuostatos turėtų atspindėti šiuos esminius principus ir apimti šiuos elementus:

- vienodą Sąjungos *acquis* aiškinimą ir taikymą, t. y. pareigą vienodai aiškinti ir taikyti Sąjungos *acquis*, įskaitant nuostatas dėl valstybės pagalbos, visoje vidaus rinkoje. Tam reikia, kad susitarimai su Šveicarija ir susitarimuose nurodyti Sąjungos teisės aktai būtų aiškinami ir taikomi laikantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikos, suformuotos tiek prieš pasirašant atitinkamą susitarimą, tiek jį pasirašius;
- dinamišką derinimą, t. y. šalių pareigą užtikrinti, kad su vidaus rinka susiję susitarimai su Šveicarija būtų dinamiškai pritaikomi prie besikeičiančio Sąjungos *acquis*, taikant tinkamą sprendimų priėmimo procedūrą ir ilgiausią Šveicarijos teisinės sistemos pritaikymo prie atitinkamo Sąjungos *acquis* terminą;
- ginčų sprendimą, t. y. veiksmingą ginčų sprendimo mechanizmą, kuriuo užtikrinama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo kompetencija aiškinti Sąjungos teisę. Tuo tikslu ginčams spręsti turėtų būti įsteigta nepriklausoma arbitražo kolegija. Kai taikant susitarimų nuostatas vartojamos Sąjungos teisės sąvokos, arbitražo kolegija turėtų būti įpareigota perduoti klausimą nagrinėti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, o jis priima arbitražo kolegijai teisiškai privalomą sprendimą;
- susitarimų tarpusavio sąsają, t. y. procedūrą, kuri turi būti taikoma, jei viena iš šalių mano, kad kita šalis nesilaikė arbitražo kolegijos sprendimo, įskaitant galimybę tai šaliai imtis proporcingų ir veiksmingų kompensacinių priemonių, numatytų atitinkamame susitarime ar bet kuriame kitame su vidaus rinka susijusiame susitarime, be kita ko, galimybę iš dalies arba visiškai sustabdyti tokio susitarimo ar susitarimų taikymą. Galiojančios 2002 m. balandžio mėn. sudarytus ES ir Šveicarijos susitarimus siejančios nuostatos dėl nutraukimo turėtų būti išlaikytos;
- perspektyvinį institucinių sprendimų pobūdį, t. y. per derybas nustatytos institucinės nuostatos turėtų būti vienodos ir taikomos visuose esamuose ir būsimuose su vidaus rinka susijusiuose susitarimuose, numatant galimybę padaryti techniškai pagrįstus pakeitimus.

1.2. Institucinių nuostatų taikymas

1.2.1. Esami su vidaus rinka susiję susitarimai su Šveicarija

Esami su vidaus rinka susiję susitarimai su Šveicarija turėtų būti iš dalies pakeisti siekiant į juos įtraukti per derybas nustatytas vienodas institucines nuostatas.

Visų pirma reikėtų apsvarstyti galimybę institucines nuostatas, dėl kurių bus susitarta per derybas, įtraukti į šiuos esamus su vidaus rinka susijusius susitarimus:

- Susitarimą dėl laisvo asmenų judėjimo;
- Susitarimą dėl oro transporto;
- Susitarimą dėl krovinių ir keleivių vežimo geležinkeliu ir keliais;
- Susitarimą dėl prekybos žemės ūkio produktais;
- Susitarimą dėl atitikties įvertinimo abipusio pripažinimo.

1.2.2. Būsimi su vidaus rinka susiję susitarimai su Šveicarija

Institucinės nuostatos, dėl kurių bus deramasi, turėtų būti atitinkamai taikomos visiems būsimiems su vidaus rinka susijusiems susitarimams su Šveicarija, kurie gali būti sudaryti, įskaitant tuos, dėl kurių jau suteikti įgaliojimai derėtis, visų pirma elektros energijos ir maisto saugos srityse. Pagal analogiją jos turėtų būti taikomos būsime susitarime dėl sveikatos, kai tame susitarime numatytas Šveicarijos dalyvavimas ES mechanizmuose ir tinkluose.

Derybos dėl susitarimų, kuriais Šveicarijai suteikiama galimybė patekti į papildomus vidaus rinkos sektorius, neturėtų būti baigtos, kol nebus baigta derėtis dėl institucinių nuostatų.

2. Valstybės pagalba

Siekiant užtikrinti vienodas konkurencijos sąlygas vidaus rinkoje, bent į Susitarimą dėl oro transporto ir Susitarimą dėl krovinių ir keleivių vežimo geležinkeliu ir keliais, taip pat į būsimumus su vidaus rinka susijusius susitarimus, įskaitant susitarimą dėl elektros energijos, turėtų būti įtraukiamos valstybės pagalbos taisyklės, taikytinos ES valstybėms narėms ir Šveicarijai. Be to, bet kokios valstybės pagalbos patikra turėtų būti grindžiama materialinėmis ir procedūrinėmis taisyklėmis, lygiavertėmis ES taikomoms materialinėms ir procedūrinėms taisyklėms.

3. Šveicarijos įnašas į Sąjungos sanglaudą

Per derybas taip pat turėtų būti susitarta dėl ES ir Šveicarijos susitarimo, kuris sudaro reguliaraus, abipusiškai sutarto ir teisingo Šveicarijos įnašo į Sąjungos sanglaudą, pagrindą. Toks įnašas yra viena iš pagrindinių Šveicarijos dalyvavimo vidaus rinkoje sąlygų. Todėl susitarimu reikėtų nustatyti ilgalaikį finansinį Šveicarijos įnašo į ES ekonominę ir socialinę sanglaudą mechanizmą.

Pirmas įnašas taikant nuolatinį mechanizmą turėtų apimti papildomą finansinį įsipareigojimą, galiojantį laikotarpiu nuo 2024 m. pabaigos iki nuolatinio mechanizmo įsigaliojimo. Šis įsipareigojimas turėtų tinkamai atspindėti Šveicarijos ir ES partnerystės ir bendradarbiavimo tuo laikotarpiu lygį.

4. Dalyvavimas Sąjungos programose

4.1. Bendrieji principai

Per derybas turėtų būti susitarta dėl atskiro susitarimo, kuriame turėtų būti nustatytos bendrosios Šveicarijos dalyvavimo Sąjungos programose sąlygos.

Susitarimu turėtų būti:

- užtikrinta tinkama Sąjungos programose dalyvaujančios Šveicarijos mokamų įnašų ir gaunamos naudos pusiausvyra;

- nustatomos dalyvavimo Sąjungos programose, be kita ko, finansinių įnašų į atskiras programas ir tų programų administracinių išlaidų apskaičiavimo, sąlygos. Pagal Finansinio reglamento 21 straipsnio 5 dalį šie įnašai sudaro asignuotąsias pajamas;
- Šveicarijai nesuteikiama jokių įgaliojimų priimti sprendimus dėl Sąjungos programų, nebent tokie įgaliojimai numatyti atitinkamoje Sąjungos priemonėje;
- garantuojamos Sąjungos teisės užtikrinti patikimą finansų valdymą ir apsaugoti savo finansinius interesus.

Susitarime turėtų būti nustatytas finansinio įnašo, kurį Šveicarija turi sumokėti į Sąjungos bendrąjį biudžetą, dydis.

Susitarime turėtų būti nustatytos patikimo finansų valdymo, susijusio su Sąjungos teikiamu finansavimu, taisyklės. Visų pirma jame turėtų būti numatyta tinkama Sąjungos finansinių interesų apsauga, įskaitant pažeidimų, taip pat ir sukčiavimo, prevenciją, nustatymą, ištaisymą ir tyrimą, prarastų, neteisingai išmokėtų ar neteisingai panaudotų lėšų susigrąžinimą ir, kai tinkama, administracinių nuobaudų taikymą bei pinigų susigrąžinimą. Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) gali atlikti administracinius tyrimus, įskaitant patikrinimus ir inspektavimus vietoje. Europos prokuratūra gali tirti nusikalstamas veikas, nukreiptas prieš Sąjungos finansinius interesus, ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

Derybų metu Komisija turėtų įvertinti galimybę įtraukti nuostatą dėl laikino susitarimo taikymo atgaline data.

Susitarime turėtų būti išdėstytos Šveicarijos dalyvavimo Sąjungos programų valdymo struktūrose, laikantis atitinkamos Sąjungos priemonės sąlygų, taisyklės.

Susitarime turėtų būti numatyta galimybė ateityje Šveicarijai prisijungti prie kitų Sąjungos programų pagal susitarimo protokolą ar protokolus. Tokį protokolą ar protokolus pagal supaprastintą procedūrą turėtų priimti pagal susitarimą įsteigtas organas.

Susitarimas turėtų derėti su susijusiomis ES politikos kryptimis ir tikslais.

4.2. Konkretūs principai

Protokole ar protokoluose dėl dalyvavimo programoje „Europos horizontas“, Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programoje, Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrosios įmonės veikloje, Skaitmeninės Europos programoje ir programoje „Erasmus+“ turėtų būti numatytos konkrečios Šveicarijos dalyvavimo šiose programose sąlygos.

Kalbant apie programą „Copernicus“, Šveicarijos dalyvavimo ES kosmoso programos komponente „Copernicus“ ir veikloje arba jos dalyse bendrieji principai ir konkrečios sąlygos turėtų būti nustatyti laikantis atitinkamų ES kosmoso programos reglamento nuostatų, visų pirma jo 3 straipsnio c punkto, 7 ir 24 straipsnių.

5. Susitarimas dėl laisvo asmenų judėjimo

5.1. Laisvas asmenų judėjimas ir ilgalaikis gyvenimas šalyje

Nedarant poveikio pareigai įtraukti dabartinę ir būsimą Sąjungos teisę į Susitarimą dėl laisvo asmenų judėjimo ir laikantis valstybių narių nediskriminavimo ir abipusiškumo principų, gali reikėti susitarti dėl konkrečių nedidelių esamo Sąjungos *acquis* laisvo asmenų judėjimo srityje pakeitimų. Jie galėtų būti susiję su didesne apsauga nuo išsiuntimo, ekonomiškai neaktyvių ES piliečių nuolatine gyvenamąja vieta, reikalavimais, susijusiais su biometriniais identifikatoriais nacionalinėse tapatybės kortelėse, ir galiojančiomis socialinės apsaugos

sistemų koordinavimo išimtimis¹. Jokie pakeitimai neturėtų apriboti teisių, kurias šiuo metu turi ES piliečiai pagal Susitarimą dėl laisvo asmenų judėjimo. Be to, turėtų būti užtikrinta, kad ilgalaikio gyventojų statusą pageidaujantys įgyti ES piliečiai nebūtų diskriminuojami. Taip pat gali reikėti atsižvelgti į priemonių, kurios šiuo metu leidžiamos pagal atitinkamą Sąjungos teisę, susijusių su asmenų, neturinčių nuolatinės gyvenamosios vietos, teisę gyventi šalyje, aprašymus, taip pat į Šveicarijos darbdavių pareigą pranešti apie darbuotojų įsidarbinimą ir ES savarankiškai dirbančių asmenų pareigą pranešti apie įsisteigimą Šveicarijoje..

5.2. Darbuotojų komandiravimas

Nedarant poveikio pareigai įtraukti dabartinę ir būsimą Sąjungos teisę darbuotojų komandiravimo srityje į Susitarimą dėl laisvo asmenų judėjimo, gali reikėti susitarti dėl konkrečių pakeitimų, kad būtų galima atsižvelgti į Šveicarijos darbo rinkos specifiką ir užtikrinti Susitarimo taikymą. Nedarant poveikio nediskriminavimo, pagrįstumo ir proporcingumo principams, šie pakeitimai turėtų apsiriboti išankstiniu pranešimu apie tarpvalstybinį paslaugų teikimą siekiant palengvinti rizikos vertinimą grindžiamą kontrolę konkrečiuose sektoriuose, įpareigojimu paslaugų teikėjams, kurie neįvykdė ankstesnių finansinių įsipareigojimų, pateikti finansinę garantiją ir reikalavimais savarankiškai dirbantiems asmenims pateikti aiškiai apibrėžtus ir nurodytus dokumentus. Sąjunga taip pat gali pritarti, kad Šveicarijai neturėtų būti privalomi būti privalomi būsimi Sąjungos teisinių priemonių darbuotojų komandiravimo srityje pakeitimai, kai jų tikslas yra reikšmingai susilpninti ar sumažinti komandiruočių darbuotojų apsaugos lygį, kiek tai susiję su įdarbinimo sąlygomis, visų pirma darbo užmokesčiu ir išmokomis.

6. Susitarimas dėl krovinių ir keleivių vežimo geležinkeliu ir keliais

Nedarant poveikio pareigai įtraukti dabartinę ir būsimą Sąjungos teisę srityse, kurioms taikomas Susitarimas dėl krovinių ir keleivių vežimo geležinkeliu ir keliais, gali būti susitarta dėl konkrečių nedidelių šios srities pakeitimų. Šie pakeitimai neturėtų pakeisti Susitarimo taikymo srities, kuri apima tarptautinį keleivių vežimą, išskyrus vien Šveicarijos vidaus transportą (t. y. nacionalinį tolimojo susisiekimo, regioninį ir vietos transportą).

---

¹ 2012 m. kovo 31 d. Jungtinio komiteto sprendimas Nr. 1/2012, kuriuo pakeičiamas Susitarimo dėl laisvo asmenų judėjimo II priedas dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 103, 2012 4 13, p. 51–59).